

HE 9/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ehdotuksesta muuttaa vammaispalvelulain voimaantuloa ja tarkentaa sen soveltamisalaa.

Lakiuudistus on kauan odotettu ja hyvin tarpeellinen ja vastustamme uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä. Voimassa oleva lainsäädäntö on vanhentunut ja osittain puutteellinen, eikä täytä täysin perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia. Uusi vammaispalvelulaki vahvistaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja oikeusturvaa. Pitkään valmisteltu lainsäädäntö ottaa huomioon erilaiset toimintarajoitteet nykyistä paremmin, jotta henkilöt kuten neurokirjon ihmiset eivät jäisi väliin putoajiksi palvelujärjestelmässä kuten tällä hetkellä tapahtuu. Vammaisten ihmisten palveluiden ja oikeuksien toteutumista ei saa heikentää.

Voimaantulon siirtyminen siirtäisi muutoksia ja siten vaikuttaisi vammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä mahdollisuuteen ennakoida tulevia lainsäädännön muutoksia. Monet toimijat, kuten eri viranomaistoimijat ja vammaisjärjestöt, ovat jo tehneet paljon työtä uuden lain toimeenpanoa varten. Laki ei voi enää viivästyä – kyse on YK:n vammaissopimuksen toimeenpanosta ja lakia odotettu neljännesvuosisata. Vaikutukset kohdistuvat yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

Hallitusohjelmassa linjataan henkilökohtaisesta budjetoinnista ja valinnanvapaudesta palveluiden hankinnassa. On tärkeää, että henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotto tapahtuu hallituskauden aikana. Tälle on varattava riittävät resurssit, veivaus vammaislainsäädännön kanssa viivästyttäisi ja heikentäisi näitä hallituksen tärkeitä tavoitteita. Henkilökohtaisen budjetoinnin malli

- on sovittavissa osaksi uudistuvaa vammaislainsäädäntöä.
- tukee hyvinvointialueille asetettuja tehtäviä ja antaa välineitä toimia tilanteessa, jossa väestörakenteen, -kehityksen ja maantieteen erot ovat suuret.
- lisää osallisuutta omien palveluiden ja niiden toteuttamista koskevassa päätöksenteossa sekä valinnanvapautta monituottajuuteen perustuvassa hyvinvointimallissa.
- mahdollistaa olemassa olevien palvelujen järjestämisen joustavammin ja asiakkaan yksilölliset tarpeet paremmin huomioiden.

Huomioitavaa on myös, että vammaispalvelulain tarkoitus erityislakina on turvata kaikista heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden perusoikeuksien toteutuminen. Siihen kohdistuvien mahdollisten budjettirajoitteiden asettaminen lakisääteisten palveluiden saatavuuden rajoittamiseksi on perusoikeuksien vastaista. Kustannussäästöjä ei synny säästämällä välttämättömistä vammaispalveluista.